

HUMORGRUPPEN KAJ • Aloitti 2009 • Kevin Holmström, Axel Åhman ja Jakob Norrgård • Kaikki syntyneet 1993 • Kotoisin Vöyriltä
• Albumit Professionella Pjasalappar (2012), Lokalproducerat Pjas (2014) ja Kom ti byin (2016) • Harry Schaumans stiftelsenin
Leif Sjöström -palkinto 2013 • Vöyrin kulttuuripalkinto 2014 • Årets Österbottning 2015 • Hugo Bergroth sällskapets Språksporre 2105
• Rose-Maj och Levi Ulfvens pris 2016 • Verkkosivu kajstore.com • Youtubessa Kajfilmer

FOTO: ERIK ÅHMAN

Videolla on
mahdollisuus yllättää.

KUVA: TAGE RÖNNQVIST / EVA LINDBLAD

Humorgruppen Kaj kuvaamassa J-Pop-parodiaansa Pa to ta na kako.

Huumorilla ja musiikilla

Mikä yhdistää musiikin, huumorin ja Vöyrin
ruotsin murteen? Humorgruppen Kaj.

Teksti HEIKKI JOKINEN

Kolmen nuoren vöyriäläisen Humorgruppen Kaj on noussut nopeasti ruotsinkielisen Suomen suosikiksi. Esiintymiset myydään loppuun, videot tunnetaan laajasti ja pal-kintoja ropisee.

Suomenkielisten keskuudessa omalla kiistatta vaikeaselkoisella Vöyrin murteellaan laulava ryhmä on sen sijaan jäänyt harvojen herkuksi. Turhaan, sillä Kaj tekee kunnianhimoista työtä ja on aidosti hauska.

Koulujuhlista teatteriin
Kevin Holmström, Axel Åhman ja Jakob Norrgård ystäväystyivät jo koulussa. Vuonna 1993 syntynyt kolmikko alkoi tehdä sketsejä sekä huumoria ystävien syntymäpäiville ja vastaaviin tilaisuuksiin.

”Kun kaverit eivät enää jaksaneet kuunnella, teimme itsellemme”, Åhman sanoo.

Vuonna 2009 järjestyi mahdollisuus esiintyä kotikulmilla. Valmiina oli kaksi laulua, mutta lisää syntyi kun esiintymisiäkin alkoi tulla. Ryhmän nimi syntyi jäsenten nimien etukirjaimista. >>>

Taco hej -videon kuvausta varten suljettiin yhdeksi heinäkuun illaksi ja yöksi pätkä maantietä Vöyrillä. Mukana videon teossa oli 40–50 ihmistä.

>>>

Kun lauluja alkoi olla riittävästi, heräsi ajatus tehdä levy. Tuottajaksi lähti monitaitoinen vaasalainen **Janne Hyöty** ja albumi *Professionella Pjasalappar* julkaistiin vuonna 2012.

Levyn myötä esiintymisiä tuli lisää. ”Jokainen kerta tuntui mukavalta ja teimme uutta materiaalia”, Norrgård sanoo. ”Esitysten jälkeen ihmiset tulivat kehumaan, he olivat mielissään.”

Kaj oli jotakin uutta. Se esitti monen eri lajin musiikkia, maustoi kaiken huumorilla ja kruunasi komedien omalla murteellaan. ”Emme pyytäneet anteeksi, me vain teimme. Se oli meille itsestäänselvyys, vaikka ei ehkä yleisölle ollutkaan”, Åhman sanoo.

Suosio kasvoi Pohjanmaalla ja Wasa Teater sijoitti ohjelmaansa Kaj-shown vuonna 2014. ”Suunnitellut kolme näytöstä täyttyivät heti ja lopuksi vedimme 24 loppuunmyytyä showta”, Kevin Holmström sanoo.

Samana vuonna Kaj julkaisi uuden albumin *Lokalproducerat Pjas* ja teki Svenska Ylen joulukalenterin.

Jão não e ja jão YOLO ja não

Varsinainen läpilyönti tuli jo nimellään kielten nyrjäyttävällä kappaleella *Jão não e ja jão YOLO ja não* kesällä 2014. Tarina viisikymppisestä diskossa vähän liikaakin innostuvasta Pensalan kylän miehestä iski suomenruotsalaisiksi kesähitiksi.

Menestys ei ollut ihme. Huolella tehtyyn videoon liittyi kunnon tarina, reipasta menoa ja hauska sanoitus. Katselujen määrä Youtubessa nousee lähelle nykyään miljoonaa. Se on kunnioitettava määrä kun muistaa Vöyrin ruotsia ymmärtävien rajallisen määrän.

Seuraavana vuonna Kaj lähti ensimmäiselle Suomen-kiertueelleen. Kattavasti ruotsinkielistä Suomea kiertänyt show menestyi, esityksiä myytiin loppuun.

Pohjanmaan huumori puri muuallakin. ”Palaute oli hyvää, moni nauroi”, Holmström sanoo. ”Ja nauroi jopa samoissa kohdissa sekä Uudellamaalla että Pohjanmaalla”, Åhman lisää.

Tänä syksynä julkaistiin yhtyeen kolmas albumi *Kom ti byin* ja Kaj kiertää jälleen Suomea loppuunmyytyissä esityksissä.

Keikka Göteborgissa

Erikoinen keikka oli Göteborgissa aasialaisesta kulttuurista kiinnostuneiden konferenssissa. Sen järjestäjä löysi verkosta Kaj:n vauhdikkaan J-Pop -parodian *Pa to ta na kako* ja kutsui heidät esiintymään.

Muutoin kiinnostus Ruotsissa on ollut toistaiseksi vähäistä, itäinen ilmansuunta on länsinaapurillemme usein outo. Musiikin mahtimaassa riittää paljon omaakin musiikkia.

Loppuvuodesta Kaj:lla on keikka Tukholmassa. Yleisö tosin taitaa koostua pitkälti Ruotsiin muuttaneista suomenruotsalaisista. ”Eräs riikinruotsalainen on kyllä tatuoinut käteensä kappaleemme nimen *Heimani i skick*”, Åhman sanoo.

Kiinnostus suomenruotsalaiseen musiikkiin ja tapaan puhua ruotsia alkaa Ruotsissakin viritä, miehet arvelevat. Esimerkiksi he nostavat Vasas flora och fauna -yhtyeen saaman suosion.

Perustana huumori

Yritämme uudistua koko ajan, Norrgård sanoo ryhmän monipuolisuuden syyksi. Kaj ei seuraa mitään musiikin genreä, musiikki voi olla mitä lajia tahansa.

”Meillä on aluksi tunne, vahva visio uudesta kappaleesta”, Åhman sanoo. ”On hauskaa, kun ei tarvitse päättää, mitä musiikin lajia tekee.”

He haluavat kertoa asioita, mutta muoto on alussa auki ja sen alusta vaihtelee. Kun muoto löytyy, tuottaja Janne Hyödystä on musiikin monet lajit hallitsevana suuri apu.

Ryhmä tekee miellellään juttunsa eri alustoille, mitään ei ole suljettu lähtökohtaisesti pois, Jakob Norrgård kertoo. Konsepti kattaa musiikin, videot ja live-showt.

Pohjana kaikessa on kuitenkin huumori. ”Se on kätevää, koska silloin voi pilailla eri esitysmuotojen kanssa, esimerkiksi teatterin”, Holmström sanoo.

Live-esiintymiset ovat ryhmälle tärkeitä. Huumorin on oltava liveä, he korostavat. Keikkoja Kaj:lle kertyy 50–60 vuodessa. Niistä oman puoleltoista tunnin shown esityksiä on 25–30.

Ei salaista agendaa

Mitä huumori sitten on? ”Jos sitä alkaa selittää, tuhoaa sen”, Norrgård sanoo. ”Se on alkuvoima, tarve joka on rakennettu meihin sisälle”, Åhman määrittelee.

”Aloitimme sillä, että ihmiset haluavat tulla kuulemaan ja pitämään hauskaa. On tärkeää ajatella itsekin, että on hauska. Se on tärkeää”, Holmström sanoo. Salaista agenda tai sanomaa ryhmällä ei ole.

Oikealla tavalla kaikesta voi pilailla. ”Omasta tyhmydestään voi aina pilailla. Teemme huumoria siitä, mistä me tulemme, stereotyyppioista”, Åhman sanoo. Ihmisiä ryhmä ei halua kritisoida, vain osoittaa asioita.

Pilailtavaksi sopimattomia pyhiä lehmä eivät miehet ruotsinkielisessä Suomessa näe. ”Jos ruotsinkielisessä Suomessa on yksi pyhä lehmä, josta ei pilailla, se on Humorgruppen Kaj”, Norrgård sanoo.

Moneksi murteella

Murre on oleellinen osa Kaj:n musiikkia. Uudenmaan ruotsinkielisistä Pohjanmaan murteet ovat melko eksoottisia, eikä Kaj:n Vöyrin murre ole lainkaan helpoimmasta päästä. Silti sille riittää suosiota kaikilla suomenruotsin murrealueilla.

”Teemme huumoria murteella, mutta emme murrehumoria”, Norrgård painottaa. Murre on ryhmän jäsenen äidinkieli ja oman kielen käyttäminen on enemmän kun luonnollista. ”Kun aloitimme, ajattelimme että murre on hauskaa. Mutta nyt se hauska on huumori, ei murre.”

Kevin Holmström muistuttaa, että murteen käyttö on yleistymässä suomenruotsalaisessa musiikissa, eikä kyse ole suinkaan aina huumorista.

Hanna Lagerströmin tänä vuonna julkaistu single *Min tur ti ga* on vastaamatta

>>>

Teemme huumoria murteella, mutta emme murrehumoria.

Kevin Holmström, Axel Åhman ja Jakob Norrgård Taco hej -videon kuvauksissa.

KUVA: EVA LINGON

>>>

jääneestä rakkaudesta kertova tyylikäs rap Närpiön murteella. **Rickhard Eklundin** riipaisevan kaunis *Finland* kertoo Närpiön ruotsiksi kahden Venäjältä Suomeen saapuvan homoseksuaalin tarinaa.

Mustasaaren Koivulahden murteella laulava popartisti **Månskensbonden** eli **Markus Bergfors** tunnetaan Österbotten Noir-tyylisestä laulustaan *Döpt i Kyro älv* ja balladista *För sent för ibland*.

Lähinnä Ruotsissa vaikuttava indiepop-yhtye Vasas flora och fauna julkaisi viime vuonna ensimmäisen albuminsa *Släkt med Lotta Svärd*. Sen laulussa kuuluu Vaasan seudun ruotsi.

Kaj:ssa kaikki tekevät kaikkea, miehet sanovat. Joku kolmesta laatii luonnoksen uuteen kappaleeseen, mutta lopputulos tehdään yhdessä. Teksti ja musiikki syntyvät samalla kertaa, yhdessä.

Kunnianhimoiset videot

Kaj satsaa paljon videoihinsa. Ammattitaitoa löytyy: Jakob Norrgård opiskelee Helsingissä Arcada-ammattikorkeakoulussa kuvausta ja leikkausta, Kevin Holmström taas ääniteknikkaa samassa koulussa.

Axel Åhman opiskelee journalismia Svenska Social- och kommunalhögskolanissa Helsingissä. Hän toimii myös Vasabladetin elokuva-arvostelijana.

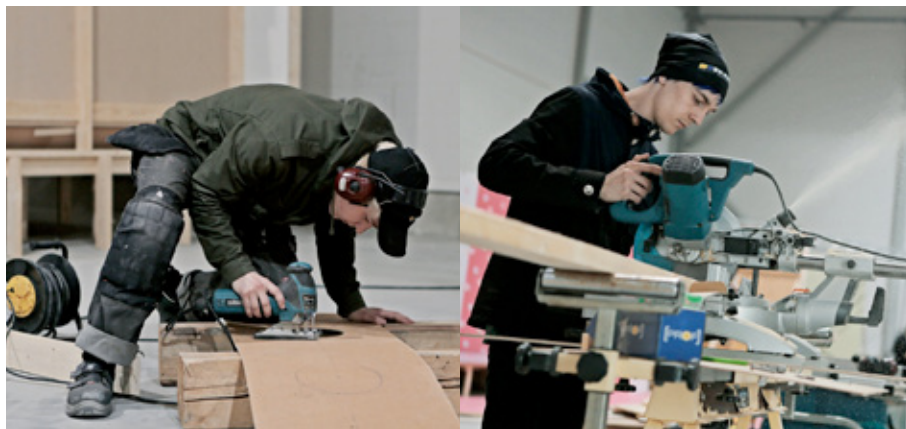
Videolla on mahdollisuus yllättää, Kajmiehet tuumaavat. ”Tarinat kerrotaan videolla”, Holmström sanoo. ”On vahva paketti kun musiikki ja kuva ovat yhdessä”, Norrgård lisää. ”Meillä on enemmän kuunteluja Youtubessa kuin Spotifyssä, musiikki ja video kuuluivat yhteen.”

Vaikka videoiden tekeminen on suuri töistä ja kallista, itse tekeminen mahdollistaa sen. Paljon syntyy talkoilla. *Taco bej* -video kuvattiin heinäkuun yönä yhdellä kolmen minuutin otolla. Sitä varten suljettiin pätkä maantietä Vöyrillä ja mukana oli 40–50 ihmistä.

Jotkin laulut siirtyvät helposti videoksi, esimerkiksi *Pa to ta na kako* -kappaleessa tarina oli jo valmiina. Sama on tilanne kolmikon kotikyliä kuvaavassa *Kom ti bym* -rapissa. Pariskunnan koti-illan puitteista kertova *Taco bej* taas vaati miettimistä miten kääntää se videoksi.

Jokainen video on erilainen, samaa ei toisteta. ”Ihmiset odottavat meiltä videoita ja pyrimme ylittämään edellisen. Teemme tämän vaikeaksi itsellemme”, Åhman sanoo.

”Suuret videot ovat tulleet meille tärkeiksi. Ei vain karriäärin vuoksi, vaan siksi että opimme ratkaisemaan tekniset ja vastaavat pulmat.” On hienoa tehdä itse. ”Emme laske budjettia vaan teemme kuten haluamme.”

Jakob Norrgård ja Kevin Holmström rakentavat Pa to ta na kako -videon lavasteita.

Tage Rönnqvist ja Rasmus Tåg kuvaavat Pa to ta na kako -videota.

Emme laske budjettia vaan teemme kuten haluamme.

Yhden Kaj-videon hinnaksi tulee oman tekemisen ja talkootyön vuoksi vain 7 000–10 000 euroa.

Suomea kuin virolainen

Kielirajan ylittäminen on vaikeaa jopa Suomen kaltaisessa pienessä maassa. Komossan, Maxmon ja Palviksen täysin ruotsinkielisissä kylissä kasvaneet Kaj:n jäsenet sanovat, että eivät hallitse suomea riittävän hyvin voidakseen tehdä musiikkia suomeksi.

Suomenkielistä murremusiikkia kolmikko ei tunne, mutta eräänlaisen hengenheimolaisen he voivat suomenkieliseltä puolelta osoittaa. ”Justimus muistuttaa meitä monella tavoin”, Åhman sanoo kahden nuoren miehen ryhmän suosituista videoista.

Opiskelu Helsingissä toi Kaj:n jäsenet ympäristöön, jossa suomi on hallitseva kieli.

”Moni luulee minua virolaiseksi kun puhun suomea”, Åhman sanoo. ”On vielä matkaa siihen, että meiltä tulisi levy suomeksi.”

”Mutta se olisi hauska idea”, Holmström vahvistaa.

”Olen tällainen sannfinlandssvensk, perussuomenruotsalainen, olen lukenut koulussa pakkosuomea”, luonnehtii Norrgård suomen kielen taitoaan.

Yhden yrityksen Kaj on kuitenkin suomeksi tehnyt, rap-kappaleen *Hupparipäivä*, tosin bändinimellä Säästäjä X feat. Cheep. Uudelle levyllään he tekivät siitä kielimuurin kaatavan version. Kaj esiintyi suomeksi ja ruotsiksi lauloivat vierailevat vaasalaiset rapmiehet **Kuningas Pähkinä** ja **Setä Tamu**.

”Elämme omassa kuplassamme, mutta tulemme avoimmemmiksi koko ajan”, Åhman sanoo. ●